

Asia: VN/4165/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomionne rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettavasta laista.

-

Yleiset huomionne maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetyistä muutoksista.

-

Yleiset huomionne koko esitysluonnoksesta.

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN KAAVOITUSYKSIKÖN LAUSUNTO YMPÄRISTÖMINISTERIÖN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI RAKENNETUN YMPÄRISTÖN TIETOJÄRJESTELMÄSTÄ JA MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA

YLEISTÄ

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.

Hyvinkään kaupunki ei ole lausuntopyynnön jakelussa mukana. Kuntien lausuntoja on pyydetty vain pieneltä joukolta satunnaisesti valittuja kuntia, joista osasta on ollut edustaja lain valmistelussa mukana. Tämä ei ole asianmukainen menettelytapa esitetyn lakiluonnoksen kaikkiin Suomen kuntiin kohdistuviin vaikutuksiin nähden.

Lausunnonantoaika on 17.6.-12.8.2022 keskellä kesälomakautta, jolloin lausunnon valmistelu toimitusvälikäsittelyyn ei ole mahdollista. Hyvinkään kaupungin kaavoitusyksikkö antaa lausunnon viranhaltijalausuntona.

VASTUISTA, TIETOJEN OIKEELLISUUDESTA JA AINEISTOJEN TULKINNASTA

Lakiluonnos ei ratkaise valtakunnallisia tai kunnallisia tiedonhallinnan ongelmia, eikä siinä huomioida julkishallinnon toimijoiden rooleja, vastuita ja oikeuksia.

Kuntien alueidenkäyttöä koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat laajaan kuntien tuottamaan ja hallinnoimaan tietovarantoon, ja kunnilla on hallussaan lainvoimainen kaavoitusaineisto. Lakiluonnoksessa esitetty järjestelmä loisi todennäköisesti kuntien omistaman tiedon kanssa päällekkäisen rekisterin, vaikka tavoite on päinvastainen.

Kunnat vastaavat rekistereistään jaetun tiedon oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Jonkun muun, tässä tapauksessa SYKE:n, hallitseman tiedon oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta kunta ei pysty vastaamaan. Tiedonsiirron ja tiedon ylläpidon osalta tulee olla täysi varmuus siitä, ettei kuntien ja SYKE:n tietojen välille synny missään tilanteessa ristiriitaisuutta, joka voisi johtaa oikeudellisiin ongelmiin.

Kaavoihin liittyy jatkossakin paljon tulkinnallisuutta, ja kuntakaavojen osalta kunta on laatimiensa kaavojen osalta ainoa toimija, joka tätä tulkintaa voi tehdä. Tietoalustan käyttäjän kannalta ei saa syntyä epäselvyyttä siitä, mistä ajantasaisin tieto on saatavissa, ja mistä saa neuvontaa ja tulkintaa. Tällä on merkitystä erityisesti myös käynnissä olevien kaavoitusprosessien osallisten ja kunnan välisen vuorovaikutuksen onnistumisen kannalta. Myös aineiston arkistoinnin/säilyttämisen tulee olla selvästi yhden tahon vastuulla.

Kaavojen esittäminen valtakunnallisesti vakiomuotoisena tarkoittaa yhtenäistä kaavamääräysten esitystapaa, mikä voi edesauttaa sitä, että kaikki tahot ymmärtävät kaavojen sisältämän tiedon samalla tavalla. Kuntien ominaispiirteet ja erilaiset maankäytön ohjaustarpeet tulee kuitenkin huomioida riittävällä tavalla yhtenäistämistyössä, jotta yhtenäistäminen ei vaikuta kaavojen tulkintaan tai jopa niiden sisältöön eitoivotulla tavalla. Tämä koskee kaikkia kaavatasoja ja kuntakaavoituksessa erityisesti yleiskaavoja, joissa ohjaustarve ja tarkkuus/ mittakaava ja sitä kautta myös oikeusvaikutukset vaihtelevat.

KUNNILLE AIHEUTUVISTA KUSTANNUKSISTA

RYTJ-rekisterin ylläpito olisi kunnalle uusi ylimääräinen rekisterinpitovelvoite, mikä ei ole kuntien kannalta tarkoituksenmukaista. Lakiuudistus aiheuttaisi kunnille kustannuksia (tietojärjestelmät, henkilökunnan koulutus, kehitystyö ym. resurssitarve), ja se heikentäisi kuntien mahdollisuuksia päättää tietopalveluistaan ja niiden rahoituksesta itsenäisesti. Kuntien on tässä vaiheessa vaikea arvioida alueidenkäytön tietojen ja rakennustiedon järjestelmämuutoksista koituvia investointi- ja kehittämismenoja, koska riittävän tarkkaa tietoa tarvittavista käytännön muutoksista ei vielä ole saatavissa.

Kunnat kattavat osan aineiston tuottamisesta aiheutuvista kuluista myymällä aineistojaan. Mikäli SYKE hoitaa kunnilta saamansa aineiston jakelua, jää tämä tulo aineiston tuottamisesta kunnilta saamatta.

Uusi järjestelmä ei ole täysin toimiva ennen kuin kaikki, myös jo voimassa olevat kaavat ovat järjestelmässä. Voimassa olevien vanhojen kaavojen saattaminen tietomallimuotoon on todennäköisesti vuosia vievä prosessi, mikä tulee aiheuttamaan kunnille merkittäviä kustannuksia. Kustannuksia tulee aiheuttamaan myös rakennustietojen saattaminen ajantasaisiksi. Päätelmiä käytettävissä olevasta rakennusoikeudesta ei voida tehdä ilman luotettavia tietoja, eivätkä tällä hetkellä rekistereissä olevat rakennustiedot ole riittävän luotettavia. Rakennustietojen ajan tasalle saattaminen on pitkälinen prosessi, eikä rakennustietojen kattava toimittaminen vuoden 2024 alusta lähtien ole todennäköisesti mahdollista.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tulee vastavuoroisesti parantaa myös kuntien tiedonsaantia. Esimerkiksi kiinteistöjen omistajatietoja tulee saada kuntien käyttöön kaikilta valtion viranomaisilta.

LAIN SÄÄTÄMISESTÄ, VOIMAANTULOSTA JA VAIKUTUKSISTA

Laille asetettu tavoite rakentamisen ja maankäytön prosessien helpottamiseksi on kannatettava. Lain laatimisprosessia ei nyt esitettyssä muodossa ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista viedä eteenpäin. Valmistelu tulisi käynnistää uudelleen siten, että myös rakentamislain ja alueidenkäyttölain kokonaisuus otetaan huomioon, ja kaikki kolme maankäyttö- ja rakennuslain uudistamiseen liittyvää osaa valmistellaan yhdessä, jolloin vältetään lakien säätämisen ja voimaantulon eriaikaisuudesta johtuvista ongelmista. Lakien voimaantulossa ja siirtymäajoissa tulee huomioida kuntien valmius lain tuomien velvoitteiden täyttämiseen.

Asemakaavan kansallisesta tietomallista ja sen siirrosta ei ole vielä olemassa fyysistä toteutusta. Tonttijaon kansallisesta tietomallista ei ole sovittu. Edelleen asetus alueidenkäytön tietojen toimittamisesta on antamatta. Koska edellä mainituista ei ole vielä tietoa, on lain kokonaisvaikutusten arviointi mahdotonta.

Anitta Ojanen

Hannu Lindqvist

kaavoituspäällikkö

yleiskaavasuunnittelija

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettava laki

Ovatko ehdotetun lain 5 §:ssä mainitut alueidenkäytöstä tallennettavat tiedot mielestänne kattavat?

-

Huomionne ehdotetun lain 13 §:ssä mainituista julkisessa tietopalvelussa jaettavista tiedoista.

-

Huomionne ehdotetun lain 14 §:n perusteella muulle kuin viranomaiselle teknisen rajapinnan avulla luovutettavista tiedoista (luonnos valtioneuvoston asetuksesta).

-

Muut huomiot

Huomionne koko esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista.

-

Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta?

-

Lindqvist Hannu
Hyvinkään kaupunki, kaavoitus